

บทที่ 5

วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

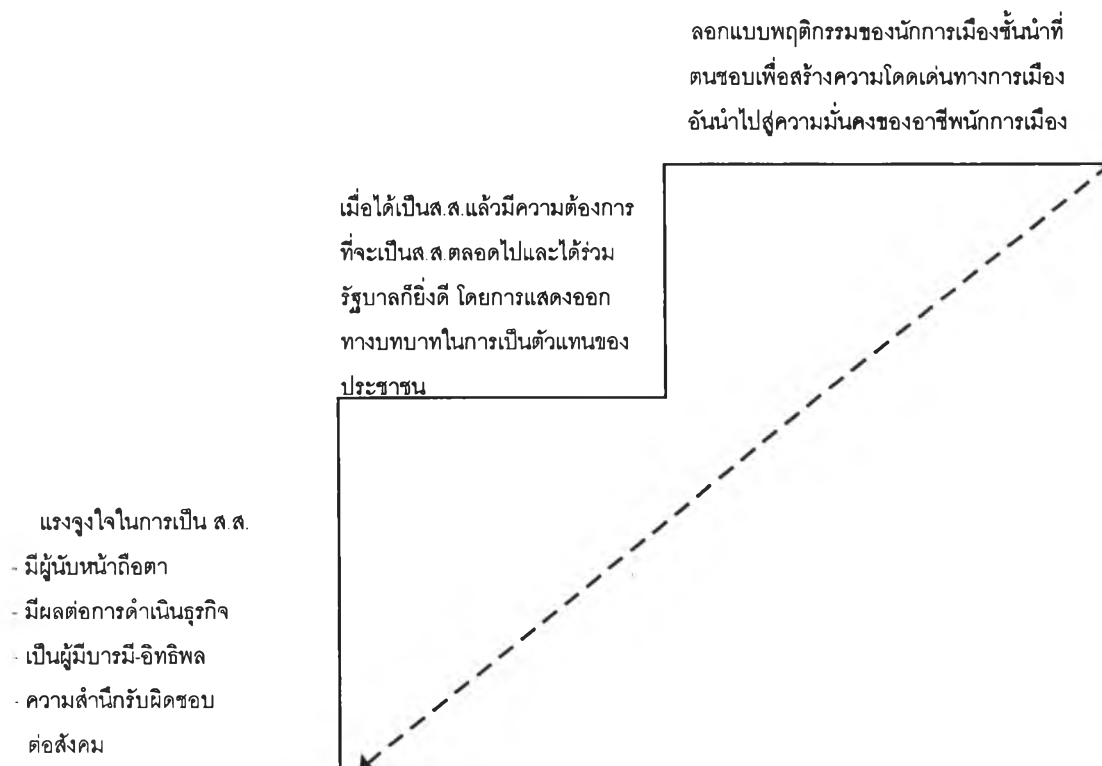
จากการที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองไทย โดยที่แรงจูงใจเป็นประเด็นสำคัญต่อการผลักดันให้นักการเมืองหรือบุคคลต่าง ๆ เข้ามาสู่ระบบการเมือง และพัฒนาบทบาทและบุคลิกภาพทางการเมืองของนักการเมืองนั้น ๆ ให้โดดเด่นอยู่บนความยอมรับของสาธารณชนได้ต่อไป ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงเน้นบทบาทของแรงจูงใจในการวิเคราะห์เป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจที่ให้นักการเมืองระดับต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทราบความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของนักการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองที่ปฏิบัติอยู่ โดยในการศึกษาผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการศึกษาไว้ว่า นักการเมืองระดับต่าง ๆ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีแรงจูงใจและความต้องการที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวเนื่องกับผลประโยชน์ทางอำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ ทั้งทางด้านสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเมื่อนักการเมืองได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วย่อมจะแสดงออกซึ่งบทบาททางการเมืองเพื่อสร้างรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนต่อไป

ในวิธีดำเนินการศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาทั้งในรูปแบบของการศึกษาเชิงคุณภาพ และปริมาณ โดยในการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 19 คน และทบทวนเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์แรงจูงใจ บทบาท และบุคลิกภาพทางการเมืองของนักการเมือง ตามลำดับ สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งวันที่ 17 พฤศจิกายน

2539 โดยได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 104 ฉบับ และผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 ที่ว่านักการเมืองระดับต่าง ๆ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีแรงจูงใจและความต้องการที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางอำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ ทั้งทางด้านสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งข้อมูลจากการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น อาจเป็นข้อจำกัดลักษณะหนึ่งของการวิจัยที่ข้อมูลที่ได้กลับมาอาจมีลักษณะของการเกาะกลุ่ม ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยจะยึดหลักการศึกษาวเคราะห์ตามข้อมูลที่ได้มา (empirical study) โดยพบว่า ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองไทยคือ เพศ และการประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์ยังพบต่อไปอีกว่าเพศชาย มีแรงจูงใจค่อนข้างสูง ประกอบกับการมีธุรกิจส่วนตัวเป็นแรงกระตุ้นหรือเป็นแรงขับให้เกิดแรงจูงใจที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากยิ่งขึ้น การที่นักการเมืองทั่วไป รวมถึงนักการเมืองท้องถิ่นต้องการเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นนักการเมืองระดับชาตินั้น สามารถจำแนกตามแรงจูงใจได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ นักการเมืองจำนวนน้อยมีแรงจูงใจที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยหวังที่ต้องการจะช่วยเหลือสังคมและกระทำไปเพราะมีจิตสำนึกต่อการเมือง ส่วนอีกพวกหนึ่งมีแรงจูงใจที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เกี่ยวเนื่องมาจากการรักษาผลประโยชน์ของตน โดยในกลุ่มนี้มักเป็นนักการเมืองที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่เกี่ยวกับความเห็นในภาพรวมของนักการเมืองทั่ว ๆ ไปกับนักการเมืองที่เคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้ให้ความเห็นว่า การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นไม่สามารถที่จะผลักดันการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติบ้านเมืองได้ดีเท่ากับการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นนักการเมืองระดับชาติ

สำหรับประเภทของแรงจูงใจที่ทำให้นักการเมืองต้องการที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่จะเป็นแรงจูงใจที่มาจาก การได้รับการยอมรับนับถือ การรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนและกลุ่มพรรคพวกของตน การที่ทำให้สถานภาพส่วนตัวของตนดีขึ้น และการเป็นผู้ที่มีบารมีหรือมีอิทธิพล ตลอดจนความต้องการในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและส่วนรวมอันเป็นความสำคัญในความสำคัญทางการเมือง โดยเฉพาะการที่นักการเมืองที่มีธุรกิจส่วนตัวในฐานะที่เป็นพ่อค่านักธุรกิจต้องการเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงกรณีที่ต้องการเข้ามาเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์แก่กลุ่มของตนมากที่สุด แม้กระทั่งนักการเมืองด้วยกันเองก็ยังคงแสดงทัศนคติอย่างชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และการที่นักการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ย่อมต้องการจะรักษาสถานภาพของตนและเพิ่มบทบาททางการเมืองให้แก่ตนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความใฝ่ฝันในการได้เข้าร่วมรัฐบาล จึงเป็นเส้นทางหนึ่งบนถนนชีวิตทางการเมืองที่บรรดานักการเมืองต้องการ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ๆ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดให้แต่ละพรรคที่ได้รับเลือกตั้งร่วมการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีปัจจัยเงื่อนไขที่เด่นชัดคือพรรคที่มีคะแนนเสียงข้างมากจึงจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลได้ เป็นต้น นอกจากนี้การที่นักการเมืองได้เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วย่อมจะต้องสร้างบทบาทเชิงภาพลักษณ์ให้มีความโดดเด่นในสังคมการเมือง เพื่อการเป็นที่รู้จักกล่าวขานกันในสังคมการเมือง ซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่ความมั่นคงในอาชีพนักการเมืองระดับชาติ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะต้องการธำรงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในตัวเอง (self - esteem) เพราะการที่บุคคลจะก้าวขึ้นมาสู่ขั้นนี้ได้ย่อมจะต้องมีความพร้อมในปัจจัยพื้นฐานเป็นอย่างดี ฉะนั้นในแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจและความต้องการของ Maslow สามารถใช้ประกอบการวิเคราะห์ในกรณีดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ซึ่งความเป็นไปของแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กล่าวมานี้สามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิ โดยผู้วิจัยดัดแปลงจากลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 รูปแบบและวิธีการปฏิบัติของนักการเมืองในการดำรงสถานภาพและ บทบาททางการเมือง

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของวิธีปฏิบัติในการที่นักการเมือง
ต้องการดำรงสถานภาพและบทบาททางการเมืองของตนให้ยั่งยืน ในขณะที่เดียวกันก็จะได้
ผลสะท้อนกลับมาถึงแรงจูงใจของนักการเมืองผู้นั้นในการเข้ามาสู่ถนนทางการเมืองด้วย

ในกรณีของนักการเมืองที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวที่มีความต้องการเข้ามาเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยถูกมองว่านักการเมืองกลุ่มนี้มีพื้นฐานอาชีพเดิมเป็นพ่อค้า
นักธุรกิจ แรงจูงใจที่เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นนักการเมืองระดับชาติ ก็

เพื่อหวังว่าจะใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองของตนรักษาผลประโยชน์นี้ให้กับตนเองและพรรคพวก ซึ่งโอกาสของความเป็นจริงในประเด็นนี้มีความเป็นไปได้สูงตรงที่ว่านักการเมืองระดับชาติซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีศักยภาพทางกฎหมายในการผลักดันโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์ของบ้านเมืองและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้ร่วมรัฐบาลก็ยังมีโอกาสในการดูแลผลประโยชน์ของชาติสูง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาด้านแรงจูงใจเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวนั้น พบว่านักวิเคราะห์ที่ได้ให้ทัศนะในกรณีดังกล่าว ออกเป็น 2 ทิศทาง คือ ทิศทางที่เห็นด้วยกับการที่กลุ่มพ่อค้าและนักธุรกิจเข้ามาเล่นการเมืองเนื่องจากความคิดอ่านของบุคคลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ส่วนอีกทิศทางหนึ่งซึ่งเป็นมุมมองในทางตรงกันข้ามเห็นว่า กลุ่มพ่อค้าและนักธุรกิจจะเข้ามาเล่นการเมืองเพื่อมุ่งหวังที่จะรักษาผลประโยชน์นี้ให้กับตนเองและกลุ่มผลประโยชน์ของตน¹

อย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มพ่อค้าและนักธุรกิจเข้ามาสู่ระบบการเมืองนั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีจุดเด่นและจุดด้อย ดังจำแนกได้ดังนี้

จุดเด่น

1. พ่อค้าและนักธุรกิจมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีประสบการณ์ทางการค้า จะส่งผลให้ประเทศเป็นผู้นำด้านการผลิต การส่งออก มีศักยภาพด้านการแข่งขันกับคู่แข่งได้ดี
2. เป็นผู้เสียสละมีเป้าหมายในการทำงานอย่างเป็นระบบ เนื่องจากพ่อค้าและนักธุรกิจต้องอุทิศเวลา และทุ่มเทให้งานการเมืองมีแนวคิดในเชิงรุก และสร้างสรรค์

¹ อ่างแล้วใน ปรีชา อุปโยคิน, พ่อค้าและนักธุรกิจกับระบบรัฐสภาไทย, หน้า 147-149.

3. มีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ โดยจะสร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นในต่างประเทศ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองควบคู่กันไป

4. มีแนวความคิดแบบเสรีนิยม โดยการนำแนวคิดที่ทันสมัย เข้าใจระบบเศรษฐกิจทางการเงิน การธนาคาร เข้ามาบริหารประเทศ

จุดด้อย

1. สร้างระบบผูกขาดทางธุรกิจและฐานอำนาจกลุ่มพ่อค่านักธุรกิจและนายทุนหน้าใหม่ ที่ได้มีโอกาสเข้ามาสู่ระบบรัฐสภาจะเป็นกลุ่มที่ประกอบธุรกิจมาก่อนการรับการเลือกตั้ง จะพยายามสร้างเครือข่ายโยงใยร่วมกันทั้งกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นพ่อค่านายทุนด้วยกัน และสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มนักการเมืองมืออาชีพ จะก่อระบบผูกขาดทางธุรกิจที่เอื้ออำนวยแก่ตนเองและพรรคพวก ในภายหลัง

2. มุ่งผลประโยชน์ส่วนตัวและสร้างความมั่นคงให้ตนเองและพวกพ้องกลุ่มพ่อค่านักธุรกิจ และนายทุน มุ่งหวังที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ที่พรรคและกลุ่มนักการเมืองจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ให้ ต้องการผูกขาดธุรกิจให้ตกแก่หมู่คณะ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม หรือเพียงต้องการส่วนแบ่งจากกลุ่มอิทธิพล เก่าที่มีเหนือกว่า พ่อค่านายทุนจึงมุ่งเน้นความมั่งคั่งแก่ตนเป็นสำคัญ ไม่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล ไม่เข้าใจกลไกทางเศรษฐกิจการเมืองไม่สนใจการเปลี่ยนแปลงและกระแสเศรษฐกิจโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองของประเทศและขาดอุดมการณ์ทางการเมืองในที่สุด

3. ทำงานฉ้อฉลและหลอกลวงกลุ่มพ่อค่านักธุรกิจและนายทุน ที่อาจได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีโดยเฉพาะในกระทรวงที่ต้องบริหารเงินงบประมาณแผ่นดินจำนวนมาก การบริหารมีสิทธิในการมอบสัมปทานหรือถ่ายสิทธิไปสู่เอกชน บางครั้งอาจขาดทุนถ้าบริหารงานไม่ดี หรือไม่ก็นำไปสู่การทุจริตในหมู่ของตน

4. ใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อสร้างเกียรติและอำนาจพ่อค่านักธุรกิจและนายทุนเมื่อเข้ามาสู่ระบบรัฐสภาแล้วบางกลุ่มจะประนีประนอมมากกว่าจะหักล้างเพื่อเอา

ชนะให้เด็ดขาด ซึ่งอาจจะเป็นผลเสีย คือ ไม่มีใครได้ผลประโยชน์เลย แต่ถ้าหากร่วมมือกันก็จะสามารถแบ่งผลประโยชน์ร่วมกันได้ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งโควต้า แบ่งเขต กรณีที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ พื้นที่แบ่งปันมีผลประโยชน์เท่าเทียมกัน จึงเป็นการประสานผลประโยชน์และสร้างพันธมิตรทางธุรกิจขึ้นมาใหม่ เช่น ธุรกิจคมนาคม ธุรกิจการเงิน การธนาคาร การประกันภัย เป็นต้น

จุดเด่นและจุดด้อยของการที่พ่อค้าและนักธุรกิจเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเห็นว่ามีลักษณะเป็นเสมือนดาบสองคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าความสำนึกและความมีคุณธรรมของพ่อค้าและนักธุรกิจเหล่านั้นเป็นอย่างไร หากรัฐสภา มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอาชีพหรือเคยมีอาชีพเป็นพ่อค้า นักธุรกิจที่มีคุณธรรม มีสำนึกรับผิดชอบต่อประเทศชาติ พื้นที่ความรู้ทางอาชีพเหล่านั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารบ้านเมืองได้อย่างสูงสุด แต่ในขณะเดียวกันหากกลุ่มดังกล่าวไว้ซึ่งคุณธรรมและความสำนึกนั้น ความรู้ความสามารถในการประกอบธุรกิจส่วนตัวจะนำมาซึ่งความหายนะของประเทศชาติ และบ้านเมืองในที่สุด

สำหรับการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า เมื่อนักการเมืองได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วย่อมจะต้องแสดงออกซึ่งบทบาททางการเมืองเพื่อสร้างรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณะ และบุคคลชั้นนำทางการเมืองมีส่วนต่อการเป็นแม่แบบทางด้านบทบาทและบุคลิกภาพที่แสดงออกทางการเมือง ซึ่งผลของการตรวจสอบสมมติฐานในข้อนี้พบว่า ผลการศึกษา มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์การแสดงออกดังกล่าวออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านบทบาท ด้านบุคลิกภาพ และด้านภาพลักษณ์ โดยปัจจัยการแสดงออกทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวส่วนหนึ่งมีที่มาจากการลอกแบบพฤติกรรมของนักการเมืองชั้นนำมาผสมผสานกับบุคลิกภาพของตนเอง โดยได้สรุปวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

ในด้านบทบาท จากผลการศึกษาพบว่า นักการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มักแสดงบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาให้กับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ระบุไว้ในบทที่ 2 โดยบทบาทดังกล่าวปัจจุบันกล่าวได้ว่าเป็นปทัสถานทางสังคมที่ทุกคนต่างทราบกันดีว่า ส.ส. คือผู้แทนของปวงชนซึ่งเป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง (actual role) กล่าวคือ บทบาทนั้นจะถูกกำหนดขึ้นมาควบคู่กับสถานภาพ คือการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสถานภาพและมีบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชน ดูแลทุกข์สุขของประชาชน เป็นต้น

ในด้านบุคลิกภาพ จากการศึกษา พบว่านักการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยเป็นส่วนมาก กล่าวคือมักนิยมรูปแบบวิธีประนีประนอม การเสียสละอุทิศตน หรือการพิจารณาตนเองเข้ามารับใช้สังคม รู้จักการสำรวจตนเอง เพื่อสร้างภาพลักษณ์แบบประชาธิปไตยให้ได้รับการยอมรับ ซึ่งแนวคิดและการปฏิบัตินี้กล่าวได้ว่านักการเมืองมีไหวพริบ ปฏิภาณตามกระแสสังคมโลกที่ปัจจุบันไม่มีผู้ใดคัดค้านรูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ความคิดเชิงเหตุผลกับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองในยุคปัจจุบันนักการเมืองยิ่งต้องเร่งสร้างภาพพจน์ให้กับตนเองถึงการเป็นนักประชาธิปไตยให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยคาดว่าในอนาคตข้างหน้าบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมของนักการเมืองจะหมดไป และจะมีการเร่งสร้างภาพพจน์ของการเป็นนักประชาธิปไตย ซึ่งก็เป็นเรื่องดีที่สังคมประชาธิปไตยมีนักการเมืองที่เป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบทางพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่สังคมโลกพึงประสงค์ อย่างน้อยที่สุดอารยประเทศก็มีอาจจะกล่าวได้ว่าการเมืองไทยมักมีรูปแบบเผด็จการ แต่ถึงกระนั้นในความเป็นจริงนักการเมืองก็อาจแสดงออกถึงบุคลิกภาพแบบเผด็จการได้ แต่ทั้งนี้เป็นไปในลักษณะของการผสมผสานระหว่างบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย และอำนาจนิยม ทั้งนี้เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความรู้สึกในอำนาจทางการเมืองนั่นเอง ซึ่งผลของการศึกษาในประเด็นนี้กล่าวได้ว่า สอดคล้องกับทฤษฎีในบทที่ 2 ที่ว่าด้วยลักษณะของบุคลิกภาพดังที่ได้ระบุไว้

สำหรับด้านภาพลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจสรุปได้ว่า การที่นักการเมืองได้เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเข้ามาสู่การเมืองนั้นจะมีภาพลักษณ์ไปในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับว่านักการเมืองผู้นั้นมีแรงจูงใจประเภทใดเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการเข้ามาสู่การเมืองเพื่อมุ่งหวังการแก้ปัญหาความเดือดร้อนและเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งความเป็นธรรมในสังคม มักมีภาพลักษณ์ไปในทางการเสียสละทุ่มเท และปวารณาตนรับใช้สังคม มุ่งจัดความไม่ชอบธรรมทางสังคม แต่ตรงกันข้ามหากนักการเมืองผู้นั้นมีแรงจูงใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ อำนาจ เกียรติยศ เป็นพื้นฐาน ภาพลักษณ์ที่ปรากฏมักเป็นลักษณะของการแสวงหานำไปสู่พฤติกรรมความขัดแย้ง เพื่อปกป้องประโยชน์แห่งตน ตลอดจนการใช้อำนาจในทางที่ผิดและมีพฤติกรรมแบบเผด็จการ ตลอดจนการเป็นนักการเมือง “น้ำเน่า” ในสายตาของประชาชนในที่สุด

จุดเด่นของงานวิจัยเรื่องนี้ พบว่าแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะเด่นที่น่าติดตาม กล่าวคือ แรงจูงใจเป็นตัวผลักดันให้นักการเมืองหรือบุคคลทั่วไปเข้าสู่ระบบการเมืองโดยการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจากการศึกษาที่ได้ (empirical study) พบว่า เหตุแห่งแรงจูงใจส่วนใหญ่มาจากการที่นักการเมืองต้องการเข้ามาแก้ปัญหาความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรมในสังคม และใช้ศักยภาพแห่งตนพัฒนาท้องถิ่นของตน แต่ในขณะที่ผู้วิจัยทบทวนเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ พบว่าแรงจูงใจที่ทำให้นักการเมืองต้องการเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็เนื่องมาจากชื่อเสียง อำนาจ เกียรติยศ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ทั้งสองประเภท ไม่ว่าจะเป็แรงจูงใจเพื่อการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม หรือเพื่อชื่อเสียง เกียรติยศ ให้กับตนเองก็ตาม ล้วนเป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่การสร้างบทบาทในการเป็นผู้แทนปวงชน ตลอดจนบุคลิกภาพทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อที่ความต้องการดำรงไว้ในสถานภาพของการเป็นนักการเมืองระดับชาติตลอดไป ซึ่ง

ประเด็นนี้จะสะท้อนไปยังจุดเริ่มต้นของแรงจูงใจของแต่ละบุคคลดังได้กล่าวไว้แล้ว (ดูรายละเอียดในแผนภูมิที่ 4)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ดังกล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า แรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองไทยเรานั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสภาพแวดล้อม อาทิ อุดมการณ์ ความสำนึกต่อสังคม โดยเฉพาะเศรษฐกิจจะเป็นสำคัญ การที่จะทำให้ นักการเมืองที่มีความพร้อมทางสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เกิดแรงจูงใจในการที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และการช่วยเหลือสังคม ประเทศชาติ อย่างแท้จริง บทบาททางสังคมกรรม (socialization) จึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการคิด จิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับผู้ที่เข้ามาเล่นการเมืองโดยมุ่งเน้นให้แรงจูงใจในการที่บุคคลจะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นแรงจูงใจที่มีความสำนึกต่อสังคม ประเทศชาติ มากกว่าการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว บทบาทหลักของกระบวนการสังคมกรรมในด้านนี้จึงมุ่งเน้นไปที่หน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษาในการพัฒนาเด็กเยาวชนในวัยเรียนให้มีการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อ การคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และสร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นชาติ โดยการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เกิดความสอดคล้องเหมาะสมกับทิศทางที่สังคมต้องการ แม้ว่ากระบวนการทางการศึกษา (education) จะใช้ระยะเวลาานาน แต่ก็นับได้ว่าเป็นการปูพื้นฐานแบบฝังรากอย่างได้ผล

สถาบันที่มีความเกี่ยวข้องอีกสถาบันหนึ่ง คือ สถาบันทางการเมือง บทบาทของสถาบันทางการเมืองต่อกระบวนการสังคมกรรมเพื่อการพัฒนาจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อ นั้นสถาบันการเมืองต้องเป็นต้นแบบในการสร้างนักการเมืองที่ดีมีคุณภาพ ที่มุ่งหวังทำงาน

ให้ชาติบ้านเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งสร้างนักรการเมืองต้นแบบที่สังคมต้องการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักรการเมืองรุ่นหลังให้ยึดเป็นแบบอย่างต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในลำดับต่อไปเกี่ยวกับการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาบุคลิกภาพทางการเมืองของนักรการเมืองให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้บุคลิกภาพสามารถที่จะทำลายลักษณะนิสัยทางการเมือง โดยนำทฤษฎีบุคลิกภาพต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับรูปแบบพฤติกรรมของนักรการเมืองที่ปรากฏ ซึ่งประโยชน์ของการวิจัยจะนำไปสู่การทำนายลักษณะนิสัยของนักรการเมืองตามทฤษฎีบุคลิกภาพต่อไป